

27. april 2021 kl 02:00 **Miljø**

Debat

Seges: Fagligt grundlag for kvælstofmål er ikke på plads

Når man ser på det faglige grundlag bag kvælstofberegninger, må man spørge sig selv, om politikerne egentligt ved, hvad de beslutter, når de diskuterer et nationalt mål på 37.000 ton kvælstof, skriver Flemming Gertz og Line Bønnelycke Nørgaard.

De fleste fjorde og vandområder har et betydeligt vandskifte, som betyder, at det primært er sommerens tilførsel af kvælstof, der påvirker området, fordi vinterens kvælstof sejler lige gennem fjorden og ud i de åbne farvande, skriver Flemming Gertz og Line Bønnelycke Nørgaard. Foto: Henning Bagger/Ritzau Scanpix

Flemming Gertz og Line Bønnelycke Nørgaard

Hhv. chefkonsulent og konsulent, Seges

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning. Alle indlæg hos Altinget skal overholde de presseetiske regler.

Måltallet på 37.000 ton kvælstof blev offentliggjort blandt andet [her i Altinget](#) og indeholder ikke beregninger af, at tabet af kvælstof om vinteren og om sommeren ikke betyder lige meget for vandmiljøet i visse fjorde og kystvande.

I Aarhus Universitets simple statistiske beregninger anvendes et halvt års tilførsel fra et opland koblet til det marine vandområde. Denne fremgangsmåde giver kun mening få steder, fordi vandet få steder har en opholdstid, der er over bare to måneder.

Med andre ord har de fleste fjorde og vandområder et betydeligt vandskifte, som betyder, at det primært er sommerens tilførsel af kvælstof, der påvirker vandområdet, fordi vinterens kvælstof så at sige sejler lige gennem fjorden og ud i de åbne farvande, hvor det blander sig med alle andre kilder – inklusive udenlandske.

Først så sent som i foråret 2020 satte Miljøstyrelsen et fagligt arbejde i gang, der skulle udrede vandskifteproblematikken. Dette arbejde er foretaget af DHI, hvis modeller kan beregne vandskiftet, men arbejdet er ikke inkluderet i måltallet på 37.000 ton kvælstof, som omtales i den offentlige diskussion.

Effekter ved vandskifte og opholdstid skal med

Det har meget stor betydning, for visse kystvande, at få vandskiftet inkluderet. En undersøgelse af Karrebæk Fjord, udført af DHI for Seges og Østlige Øers Landboforening i 2017 viste, at det var de 41 ton kvælstofreduktion fra maj til juni, som havde betydning for fjordens tilstand, mens vinterens reduktioner fra december til februar på 218 ton kvælstof stort set ikke havde nogen effekt.

66

Det har meget stor betydning, for visse kystvande, at få vandskiftet inkluderet.

Flemming Gertz og Line Bønnelycke Nørgaard hhv. chefkonsulent og konsulent Seges

Effekterne ved at tage højde for vandskifte og opholdstid er ikke bare synlige på måltallet, det er også helt afgørende i forhold til at iværksætte de rigtige tiltag i oplandet, fordi nogle tiltag primært vil reducere vinterafstrømningen af kvælstof – for eksempel efterafgrøder på lerjord, mens man med andre vil kunne reducere kvælstof om sommeren.

Man risikerer således, ved ikke at inkludere vandskifteproblematikken, at skyde helt forbi skiven hvad angår målbelastningen og valg af virkemidler.

Endeligt har vandskiftet betydning for, i hvor høj grad de danske udledninger har indflydelse på vandmiljøet i de mere åbne farvande.

En illustration af dette er DHI's beregninger af Fredericiaulykken, hvor 2700 ton kvælstof i februar 2016 løb ud i Lillebælt, da en beholder på havnen kollapsede. Beregningerne viste, at størstedelen af kvælstoffet i løbet af nogle måneder havde bevæget sig op i Kattegat med retning mod Nordsøen.

Fagligt fornuftigt at anvende lidt mere tid på at komme i dybden

Perspektiverne af udenlandske kilder er ligeledes vigtige. Aarhus Universitet har i deres seneste Novana-overvågningsrapport for marine vandområder usikkert estimeret, at der i sommerhalvåret bliver tilført 40.000 ton nitrat fra Nordsøen via bundvand til algeproduktion i de øvre vandlag i de indre danske farvande.

Den samtidige danske udledning til de indre danske farvande i sommerhalvåret er 4.500 ton nitrat summeret for maj til september, og hvis Limfjorden regnes med, er den 7.200 ton nitrat.

Spørgsmålet er, om politikerne egentligt ved, hvad de beslutter, når de diskuterer et nationalt mål på 37.000 ton kvælstof.

Set fra et fagligt perspektiv er der mange udeståender, og når man ser nærmere på de forskellige vandområder og oplande, så vil det være fagligt fornuftigt at anvende lidt mere tid på at komme i dybden med hvert vandområde og tilpasse indsatser på land og til vands til netop det enkelte vandområde.